

## **SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 10/2010 rd**

### **Statsrådets redogörelse om kulturens framtid**

*Till kulturutskottet*

### **INLEDNING**

#### **Remiss**

Kulturutskottet begärde den 8 juni 2010 ett utlåtande av social- och hälsovårdsutskottet om statsrådets redogörelse om kulturens framtid (SRR 4/2010 rd). Utskottet bads yttra sig om välfärdseffekterna av kultur.

- kulturråd Mervi Tiensuu-Nylund, undervisnings- och kulturministeriet
- programdirektör Maija Perho, social- och hälsovårdsministeriet
- ombudsman Janne Juvakka, Centret för hälsofrämjande rf.

Dessutom har Institutet för hälsa och välfärd lämnat ett skriftligt yttrande.

#### **Sakkunniga**

Utskottet har hört

### **UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN**

#### **Motivering**

Social- och hälsovårdsutskottet begränsar sitt utlåtande till välfärdseffekterna av konst och kultur.

Det går inte att förneka att konst och kultur spelar en stor roll för människors välfärd och välbefinnande över lag. De bidrar i hög grad till ökad kreativitet, aktivitet, inklusion, hälsa och välbefinnande i alla åldergrupper. De främjar också social sammanhållning och förebygger marginalisering. Det handlar inte bara om att se konst och kultur som metoder till exempel inom hälso- och sjukvården och omsorgsarbetet, utan också som metoder att förbättra atmosfären, arbetsförmågan, inklusionen och gemenskapen på arbetsplatsen.

Redogörelsen hänvisar till ett projekt för att främja kulturens hälso- och välfärdseffekter som startats inom ramen för politikprogrammet för

hälsofrämjande. Detta handlingsprogram, Konst och kultur ger välfärd, innefattar en rad viktiga förslag till insatser och anger samtidigt ansvariga parter och tidsscheman för genomförandet.

Social- och hälsovårdsutskottet ser gärna att det ges garantier för att handlingsprogrammet genomförs och lever vidare också efter programperioden. Därför behövs det ökad förståelse för konstens och kulturens betydelse bland aktörerna inom stat, kommun och näringsliv. Insatserna bör genomföras i samarbete mellan olika förvaltningsområden och tillsammans med tredje sektor. Det behövs en samsyn om hur viktigt det är också i ett välfärdsperspektiv att trygga resurserna för statliga och kommunala konstinstitutioner och fria kulturella grupper. Bland goda förslag i handlingsprogrammet vill utskottet lyfta fram till exempel att klienternas kulturella behov och önskemål skrivs in i vård- och serviceplaner.

När det gäller att främja hälsan och hindra marginalisering finns det gott om exempel på vilka positiva effekter intresset för konst och kultur har för förebyggande och rehabilitering av sjukdomar och sociala problem. Det finns goda erfarenheter av konst och kultur som redskap och metoder till exempel inom barnskyddsarbete, rehabilitering efter stroke, behandling av demenssjukdomar, äldreomsorg och mentalvårdsarbete. Konst- och kulturverksamhet hjälper till att bevara arbets- och handlingskapaciteten också för dem som drabbats av permittering eller arbetslöshet.

För att främja inklusion och gemenskap är det viktigt att till exempel undervisningen i uttrycksförmåga i skolorna inriktas på att förbättra barns sociala färdigheter och att man den vägen lär sig identifiera problemsituationer och minska risken för marginalisering. Internationella undersökningar visar att undervisningen i färdighets- och konstämnen är bra för inläringen i andra ämnen. Konstfostran bör förstärkas också i förskoleundervisningen, på barnrådgivningar och i daghem.

Förslaget i redogörelsen att alla befolkningsgrupper ska ha möjlighet att förverkliga, åtnjuta och uppnå kulturella rättigheter är mycket viktigt, anser utskottet. Det finns undersökningar som visar att kulturintressen inverkar positivt inte minst på människors uppfattning om sitt eget hälsotillstånd. För att alla ska ha lika till-

gång till konst och kultur är det viktigt att se till att till exempel den allmännyttiga radion och televisionen har de nödvändiga resurserna och kan ta hänsyn till olika särgruppers behov. Bibliotek, museer och arkiv bidrar å sin sida till att upprätthålla den kulturella dialogen och till personlig inklusion och socialt välbefinnande. Kommuninvånarna behöver uppmuntras till större aktivitet när det gäller att ta del av det existerande kulturella utbudet och sammanslutningar till att upplåta sina offentliga lokaler också för kulturell verksamhet.

Det är av största vikt att man undersöker hur konst och kultur inverkar på medborgarnas hälsa och välbefinnande och att man försöker uppmuntra dem att bli aktivare konst- och kulturkonsumenter. Vissa studier antyder att man genom att stärka det sociala och kulturella kapitalet kan påverka hälsobeteendet och minska de socioekonomiska skillnaderna i hälsa. Det behövs alltså mer forskning om hur man med hjälp av det sociala och ekonomiska kapitalet i kombination med det kulturella kan generera mer hälsa, minska marginalisering och öka välfärd och välbefinnande.

#### *Utlåtande*

Social- och hälsovårdsutskottet anser

*att kulturutskottet bör beakta det som sägs ovan.*

Helsingfors den 28 september 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Inkeri Kerola /cent  
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml  
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna  
Risto Autio /cent  
Arja Karhuvaara /saml  
Anneli Kiljunen /sd

Jukka Mäkelä /saml  
Markku Pakkanen /cent  
Päivi Räsänen /kd  
Paula Sihto /cent  
Lenita Toivakka /saml  
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.